

VIEDOKĻI

Kā izglītības reformu vērtējat jūs?

Guntis Lazda, Andreja Egliša Ļaudonas vidusskolas direktors:

— Darbs skolā šodien ir gana sarežģīts, jo visu laiku esam pārmaiņu ceļā. Kaut savā mācību iestādē strādājam labi, skolēniem dodam kvalitatīvu izglītību, motivējam viņus mācīties un dzīves karjeru veidot caur izglītību, tomēr nemīlīgi kaut kas mainās, ir jaunās prasības, jauni kritēriji, un droši skolā, savā darbavietā, justies nevaram. Pusgada vai pāris mēnešu laikā kritēriji, ko Izglītības un zinātnes ministrija saprot ar jēdzienu „laba skola”, var mainīties, un tas darbu apgrūtinā. Protams, pamatkritērijiem ir jābūt, un šai ziņā jāskatās uz skolas mācību procesa kvalitātes rādītājiem, kas ne vienmēr gan ir tikai centralizēto eksāmenu rezultāti. Ir arī citas indikācijas, citi kritēriji. Vai jābūt noteiktam skolēnu skaitam, lai varētu šo kvalitatīvo izglītības procesu nodrošināt? Droši vien, ka jā. Diskutabls ir jautājums, cik un kurā kļāšu posmā.

Runājot par reformu, kas saucas „Kompetenču izglītība”, vieglāk to īstenot skolām, kuras piedalījās pilotprojektā. Mērķi, prasības un metodika šim izglītības iestādēm ir labāk izprotama. Neesot pilotprojektā, bet piedaloties kolēģu organizētajā pieredzes apmaiņā, mācīties, kāda tad ir skolu nākotnes vizija, arī mēs. Tomēr skolotājiem uzsākt vai turpināt darbu skolā šodien nav viegli. Pat pēc trīsdesmit gadu pieredzes brīvā Latvijā joprojām esam ceļā, un nozāres sakārtošana, izskatās, tik drīz arī nebeigsies. Jautājumā par skolu reformu cenšamies darīt visu, lai saglabātu labas lauku vidusskolas statusu. Dodam kvalitatīvu izglītību lauku bērniem no Ļaudonas pagasta un apkārt esošajām pašvaldībām — Mētrienas, Mārcienas, Krustpils, Varakļāniem, Lubānas.

Mārgers Smudzis, Madonas pilsētas vidusskolas vecāku padomes vadītājs:

— Apkārtējā dzīve nosaka, ka izglītības jomai ir jāmainās, jāpārveidojas. Bērniem mācīt kompetences, kas vērstas uz sadarbību, draudzību, cilvēciskām vērtībām. Tam lielas reformas pat nav vajadzīgas — prast bērnos atraisīt cilvēcisko, radošo, vērtīgo. Var saspieties mazā telpā un iedzīvīnāt šādu modeli un var šo pozīciju izņemt mazam pulciņam lielā platībā. Cilvēku retais blīvums valsts dažādās teritorijās dod savu atbalstu.

Man svarīga šķiet vecāku un skolas sadarbība. Lai vecāki atbalsta izglītājamo, lai bērns jūt, cik mācīšanās un izglītība ir nozīmīga. Lai vecāki sniegt atbalstu skolai un skolotājiem un lai atvērtāks ir pedagogu attiecības ar audzēkņiem un viņu vecākiem. Mēs visi varam labāk! Cits citu atbalstot trīspusējā sadarbībā. ■

Skolu un izglītības reformas nestās pārmaiņas

Latvijā tiek turpināta skolu reforma. Politīķi un pašvaldības domā par infrastruktūras konsolidāciju un to, kā sadarboties. Par izšķirīgiem tiek izvirzīti skolu kvalitatīvie rādītāji. Līdzīgi kā citās pašvaldībās, arī Madonas novadā turpinās skolu tīkla sakārtošana, iestājoties pret skolu „mehānisku slēgšanu”. Vienlaikus ar skolu tīkla reformēšanu priekšplānā izvirzās jautājums par jaunā izglītības

satura pakāpenisku ieviešanu — pāreju uz kompetenču pieeju balstītu mācību saturu. Pirmsskolas visā Latvijā to uzsāks jau šajā mācību gadā, vispārīzglītojās skolas — no 2020./2021. mācību gada. Būs lielāka brīvība un vienlaikus — lielāka atbildība mācību darba plānošanā. Iespēja elastīgi, izglītības iestādes līmenī plānot mācību saturu un organizēt mācību procesu.

Jauna mācību gada sākums

Pārmaiņas Madonas novada skolu tīklā

Madonas novada pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja Solvita Seržāne (no kreisās) un nodaļas vadītājas vietniece Sarmīte Jansone.

Madonas novadā jauno mācību gadu uzsāks 13 vispārīzglītojās skolas — trīs vidusskolas, tai skaitā ģimnāzija, desmit pamatskolas, tai skaitā Dzelzavas speciālā pamatskola ar internāta funkciju nodrošinājumu. Par vienu izglītības iestādi novadā būs mazāk, jo jūlijā ar novada pašvaldības lēmumu tika slēgta Mētrienas pamatskola.

— To neviens nedarītu, ja nebūtu virkne objektīvu iemeslu, proti, samazinoties izglītojamo skaitam, valsts finansējums pedagogu darba samaksai ir mazāks, skolās, kur tas ir bijis nepieciešams, pašvaldība ir finansējusi mācību plāna īstenošanu. Bet šis nav ilgtermiņa risinājums, kas celtu izglītības kvalitāti, ļautu efektīvi un racionāli izmantot līdzekļus un veidotu mūsdienu mācību vidi. Lai novada izglītības sistēmu nevajinātu, bet to sakārtotu un pilnveidotu, ir pieņemti emocionāli grūti un pragmatiski lēmumi, — komentē Madonas novada pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja **Solvita Seržāne**.

Skaitu ietekmē dzimstība un migrācija

— Lielākā mūsu novada skola šobrīd ir Madonas pilsētas vidusskola, tajā pagājušajā mācību gadā izglītojamo skaits sasniedza tukstoti, — atklāj nodaļas vadītāja. — Šobrīd izglītojamo skaits Madonas pilsētas vidusskolā ir mazinājies, tas ir zem tūkstoša atzīmes. Tam ir izskaidrojums, jo dzimstības datos redzam, ka mazinās kopējais cilvēku skaits, svārstīgs izglītojamo skaits ir arī vakara un neklātienē programmās. Parasti neklātienē programmās izglītojamo vērme atriezties skolas solā ir nedaudz vēlāka nekā septembra sākums, līdz ar to šābrīzī dati, iespējams, mainīsies. No statistikas redzam, ka katrs nākamais mācību gads skolēnu skaita ziņā ir par procentu mazāks nekā iepriekšējais. Dzimstības lielākā „bedre”, kas var atsaukties uz novada skolu piepildījumu, prognozējama 2021., 2022. mācību gadā. Līdzās dzimstības statistikai skolēnu skaitu ietekmē arī migrācija. Pierīgās skolās vērojams audzēkņu skaita uzrāvienis, mūsu cilvēki savukārt nereti pārceļas uz dzīvi citur.

Par skolas izvēli balso ģimene

— Ir ļoti svarīgi, ka skolas ir iespējami tuvu bērna dzīvesvietai, ka izglītības iestādes ir gan Degumniekos, gan Vestienā, kas ir mūsu novada teritorijas galējie punkti, — sarunā iesaistās izglītības nodaļas vadītājas vietniece **Sarmīte Jansone**. — Šis skolas labi veic savas funkcijas, piedāvā kvalitatīvu izglītību, kaut skolēnu skaits tajās ir neliels, tiek domāts par darba organizāciju, un izglītības process ir nodrošināts. To pašu var teikt par Ļaudonas un Liezēres pamatskolu, kas arī ir mācību iestādes ar nelielu

„Mazajām lauku skolām jābūt arī nākotnē, bet būtiska ir vecāku izvēle. Ja vecāki novērtē izglītības iestādes sniegto kvalitāti un savam bērnam vietējo skolu izvēlas, neraugoties uz to, ka skolā ir apvienotās klases, izglītības iestādi tādēļ vien, ka izglītojamo skaits ir neliels, slēgt nevajag.”

skolēnu skaitu. Mūsu (izglītības nodaļas darbinieku) pārlicība ir tāda, ka mazajām lauku skolām jābūt arī nākotnē, bet būtiska ir vecāku izvēle. Ja vecāki novērtē izglītības iestādes sniegto kvalitāti un savam bērnam vietējo skolu izvēlas, neraugoties uz to, ka tajā ir apvienotās klases, bet rezultāts ir labs, process ir mūsdiens un efektīvs, izglītības iestādi tādēļ vien, ka izglītojamo skaits ir neliels, slēgt nevajag. Turpretim, ja parādās problēmas, ka vecāki bērnus ņem uz citu skolu, jautājums par skolas pastāvēšanu kļūst aktuāls.

Sarmīte Jansone piebilst, ka situāciju par skolas izvēli, vadoties pēc dažādiem sadzīves apstākļiem — vecāku darbavietā, interešu izglītības piedāvājums bērnam —, risina ģimene. Skolas ļoti cenšas un saviem audzēkņiem piedāvā daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas programmas.

—Nesen izvērtējam interešu izglītības piedāvājumu jaunajam mācību gadam — pieprasījums ir lielāks nekā iespēja piešķirt finansējumu. Skolas ir ieinteresētas, lai arī laukos, atālajās novada vietās būtu gan mākslas nodarbības, gan ansambļi, kori, deju kolektīvi. Skatēs savukārt pārlicēcināmes, ka šo kolektīvu sniegums ir ļoti labs, — uzsver izglītības nodaļas vadītājas vietniece.

Iekļaujošo izglītību nodrošina pamatskolās

— Katra skola cinās par bērnu skaita noturēšanu, līdz ar to bieži tajās īsteno arī iekļaujošo izglītību jeb speciālās programmas, — atklāj Solvita Seržāne. — Tomēr ir daudzi gadījumi, kad nepieciešams speciālās skolas pakalpojums, jo ir situācijas, kad izglītojamais ne tikai gūst apmācību, bet viņam nepieciešams atbalsta speciālistu loks, tai skaitā

medicīnas personāla pakalpojums, un tad svarīga ir Dzelzavas speciālās pamatskolas loma.

Reformē profesionālās izglītības jomu

Nodaļas vadītāja atgādina, ka novada izglītības iestāžu kartē ir arī Jēkabpils Agrobiznesa koleģijas Barkavas struktūrvienība: — Tā nav pašvaldības pakļautības iestāde, bet šajā skolā var apgūt vairākas profesionālās programmas, un priekš, kas jaunieši izstudē programmas, kas nepieciešamas mūsu reģionam. Līdz ar to, ja viņš mūsu novadā mācās, tā jau ir zināma garantija, ka šeit kā speciālists — darba ņēmējs vai devējs — vēlāk arī strādās, būs piesaistīts reģionam. Lai modernizētu mācību vidi, skolā izmantots Eiropas struktūrfondu finansējums.

Redzam, ka daudzas profesionālās skolas Latvijā ir apvienojušās, ir izveidoti mūsdienīgi kompetenču centri. Sadarbībā ar Jēkabpils Agrobiznesa koleģiju ir izveidies rast risinājumu, un jau divarpus gadus Barkavas Profesionālā vidusskola darbojas kā Jēkabpils Agrobiznesa koleģijas struktūrvienība. Reformas gaitā pērn savukārt likvidēta apmācības iespēja profesionālās izglītības jomā Ērgļos.

Skolu tīkla sakārtošanas iemesli

— Neraugoties uz to, ka pēdējā piecgade skolu tīkla sakārtošanā pie mums bijusi ar būtiskām izmaiņām, tomēr tās esam veikuši lēnām, prātīgi un nogaidoši, — aizdomājoties par skolu slēgšanu vai apvienošanu, atzīst Solvita Seržāne. ■

MADONAS NOVADA PAŠVALDĪBAS LĒMUMI

- „Par Sarkanu pamatskolas likvidēšanu” — 2015. gada 31. jūlijā.
- „Par Mārcienas pamatskolas reorganizāciju par Mārcienas sākumskolu” — ar 2016. gada 1. augustu.
- „Par Madonas pilsētas 1. vidusskolas un Madonas pilsētas 2. vidusskolas reorganizācijas uzsākšanu, izveidojot Madonas pilsētas vidusskolu” — ar 2017. gada 1. augustu.
- „Par Barkavas pagasta pirmsskolas izglītības iestādes „Ābelīte” pievienošanu Barkavas pamatskolai” — ar 2016. gada 1. augustu.
- „Par Mārcienas sākumskolas likvidāciju” — 2018. gada 31. jūlijā.
- „Par Madonas Vakarā un neklātienē vidusskolas pievienošanu Madonas pilsētas vidusskolai” — ar 2018. gada 1. augustu.
- „Par Mētrienas pamatskolas likvidāciju” — 2019. gada 31. jūlijā.

Reforma skar bērnu dārzus

Prāulienas pagasta pirmsskolas izglītības iestādes „Pasaciņa” vadītāja Daiga Maderniece ir gatava pieņemt jaunus darba izaicinājumus.

Slēdzot Mētrienas pamatskolu, tās pirmsskolas izglītības programmas īstenošanu Madonas novada pašvaldība uzticējusi Prāulienas pagasta pirmsskolas izglītības iestādei (PII) „Pasaciņa”, saglabājot pirmsskolas grupu darbību līdzšinējā vietā — Centra ielā 5, Mētrienā.

Kādā veidā tiek organizēts darbs līdz ar pienākumu paplašināšanos, vaicāju PII „Pasaciņa” vadītājai **Daigai Maderniecei**.

— Jau jūnijā notika tikšanās novada domē un Mētrienā par organizatoriskiem un saimnieciskā rakstura jautājumiem, — atceras iestādes vadītāja. — Jūlijā braucu uz Mētrieni, lai kopā ar pašvaldības izglītības nodaļas vadību un skolas vadību vienotos par pirmsskolas grupām nepieciešamo inventāru, tā nodošanu no skolas pirmsskolas grupām. Iepazīnos ar iestādes darbu, štatiem, tikos ar darbiniekiem, pārrunājām jautājumus par iestādes grupu ikdienu, pienākumu sadali. Darbiniekiem sagatavoju jaunus līgumus un amata aprakstus. 31. jūlijā notika tikšanās ar vecākiem, lai sniegtu atbildes uz viņiem svarīgiem jautājumiem. Bērniem un vecākiem praktiski nekā nemainās — personāls paliek tas pats, telpas tāpat, mainās iestādes nosaukums.

Augustā veicu izmaiņas VIIS datu bāzē, jo PII „Pasaciņa” nu pievienojas divas jaunas grupas — „Mārites” un „Laurēniši”. Pašlaik ir reģistrēti 23 izglītojāmie, kas turpina apmācību Mētrienas pirmsskolas grupās (pirms skolas likvidācijas bija 33 bērni. — Aut.).

— **Lielākās izmaiņas tātad skārušas iestādes vadītāju?**

— Jā, tagad man jābūt divās vietās: Prāulienā un Mētrienā. Jāor-

ganizē darbs tā, lai neciestu neviena no pusēm. Bažas rada attālumš, jo tie tomēr ir 20 km uz vienu pusi, kas prasa laiku. Pašlaik, vasarā, mācību process nerit pilnā sparā. Mētrienas pirmsskolā visu vasaru darbojas dežūrgrupa, līdz ar to vecākiem un — galvenais — viņu bērniem viss notika ierastajā kārtībā. Izaicinājums būs septembris, kad darbs būs sācies pilnā apmērā. Jau tagad ir jautājumi, kuri nodarbina manu prātu: kā organizēt vienotu pedagogisko procesu, kā organizēt informācijas sniegšanu, kā veidot kolektīvu, kā pareizāk īstenot iestādes padomes darbu. Neskaidri ir arī saimnieciskie jautājumi par iestādes

uzturēšanu un finansēšanu.

— **Divus mācību gadus piedalījāties projektā „Kompetenču pieeja mācību saturā” aprobācijā. Šajā mācību gadā visām pirmsskolām Latvijā ir saistoša jaunā kompetenču apmācība. Arī tas ir jaunums!**

— Projekta darba grupā bijām astoņas es, metodike, sporta skolotāja, mūzikas skolotāja, logopēde un trīs grupu skolotājas. Ar jauno uzreiz iepazīstinājām citas kolēģes, un visa iestāde sākām mainīt apmācības pieeju. Esam izanalizējušas iestādes situāciju, mainījūšas apmācības modeļi, izstrādājušas jaunu plānošanas un vērtēšanas sistēmu, iespēju

robežās pielāgojušas iestādes vidi jaunajam. Latviešu sakāmvārds saka „Neturi sveci zem pūra!”. Divreiz mēnesi ar iegūtājam zināšanām dalījāmieš pedagogi — visām pirmsskolās skolotājām novadā tika dota iespēja ielūkoties mūsu ikdienas darbā, tādā veidā gūstot priekšstatu par pārmaiņu procesu. Pie mums šai ziņā cieņojušies pedagogi ir skolotāju palīgi arī no Priekuliem, Cēsim, Vecpiebalgas, Varakļāniem, Cesvaines un Skrīveriem. Esam piercīgas, ka bija iespēja darboties projekta grupā, jo, salīdzinot ar iestādēm, kuras tajā nebija, mums nebūs grūtību uzsākt jauno mācību gadu ar jaunu saturu. ■

Madonas skolās šobrīd ir pārmaiņas

Madonas pilsētas vidusskolā un Valsts ģimnāzijā pārmaiņas atnesis projekta īstenošanas laiks. Jaunās tehnoloģijas, būvniecība — tie ir atslēgas vārdi šodienas situācijai.

— Skolu projekts Madonas pilsētā jārēalizē līdz 2023. gada 31. decembrim, — informē Madonas novada domes priekšsēdētājs **Agris Lungevičs**. — Projekts sastāv no trim daļām. Viena ir būvniecības daļa — tagadējās vidusskolas ēkā Skolas ielā šobrīd top telpas Madonas Valsts ģimnāzijai. Tam paredzēts finansējums no Eiropas Savienības piešķirtās naudas 2,5 miljoni eiro apmērā. Projekta otra daļa ir tehnoloģijas, kam paredzēti miljoni eiro. Trešā sadaļa ir mēbeles un ergonomiska vide, un šīs pozīcijas nodrošināšanai paredzēti apmēram 600 tūkstoši eiro. Plānot, ka projektu ieviest, esam sprieduši, kā vislabāk šo darbu izdarīt. Pirmkārt, risks nevar skart bērnus — lai nav tā, ka kādā brīdī skolēniem nav telpu, kur mācīties. Tāpēc šobrīd Madonas pilsētas vidusskola gājusi ceļu, ka tā projekta ieviešanu sāks ar mēbeļu un tehnoloģiju iegādi — par apmēram 400 tūkstošiem eiro skolā ienākušas jaunākās tehnoloģijas — 3D printeri, portatīvie datori, skārienjutīgie ekrāni. Plus vēl par vairāk nekā 100 tūkstošiem eiro vidusskolai iegādāties modernas, ergonomiskas mēbeles, ko audzēkņi un pedagogi jau septembrī varēs lietot. Ģimnāzijas kontekstā projekts savukārt sāks ar būvniecības sadaļu. Ir noslēgts līgums ar būvnieku par

— Būvniecības darbi šobrīd rit Madonā, Skolas ielā 10, — par redzamo skolu projektā vēsta Agris Lungevičs.

4 miljoniem eiro, tā ietvaros Skolas ielā 10 paredzēts pārbūvēt izglītības iestādes sporta zāli, savienojošo korpusu uz sporta zāli, atjaunot mācību korpusus, kabinetus, inženiertiklus un veikt kosmētisko remontu. Būvniecības darbu termiņš ir 2020. gada augusts.

— Kad ģimnāzijas ēka tehniski būs pabeigta, tajā varēs ienākt arī jaunās tehnoloģijas un mēbeles, — turpina priekšsēdētājs. Plānojam, ka šoziem tiks uzsākti darbi vidusskolas sporta zālē (audzēkņiem sporta nodarbības būs sporta hallē), vasarā savukārt plānots pārbūvēt vidusskolas ēdamzāles bloku. Ceru, ka nākamā gada septembrī vidusskolā abas minētās būvniecības kārtas būs pabeigtas. Tad paliks grūtākais — vidusskolas mācību korpusi, kurus savulaik bija plānots izbūvēt vienas

finansējums nav pietiekams. Līdz ar to pieļauju, ka pārbūve skars tikai vienas skolas stadionu.

Jautāts, vai līdz administratīvi teritoriālajai reformai kāda no novada mazajām skolām varētu no kartes pazust, Agris Lungevičs atbild: — Nevienu skolu slēgt nedomājām. Ja ministrija uzliks jaunus kritērijus, piemēram, 100 bērnu kā minimums deviņās klasēs vai 50 bērnu sākumskolā, tad gan situācija var mainīties. Nedaudz skatos arī citu novadu virzienā. Skolu pastāvēšanas problēmu pārrunājām ar Lubānas un Varakļānu pašvaldību vadītājiem. Tur pamatmātska ir Meirānu Kalpaka pamatskolas un Murmastienes pamatskolas nākotne. Ja pašvaldības nolems skolas slēgt, audzēkņus bez savstarpējiem norēķieniem varam paņemt uz mūsu novada skolām. Šobrīd ar kaimiņu novadiem skolēnu ziņā konkurējam, taču 2021. gadā, ja īstenosies administratīvi teritoriālā reforma un būsīm vienā novadā, savstarpējo norēķinu nebūs, tad skolēnu loģistika veidosies citādi. Jādomā par mobilitāti, ceļu sakārtošanu, autobusu kustību, lai bērni līdz mācību iestādēm var ērti nokļūt. ■

Atvērumu sagatavoja INESE ELSIŅA AGRA VECKALNIŅA foto

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem